

SCHMITT'İN KATEKHON'U ÜZERİNE BİRKAÇ NOT

Quelques notes sur le concept de "katékhon" chez Carl Schmitt

M. Ertan Kardeş*

"Kat-ekhon¹ fikri olmasaydı Avrupa kaybetmişti. Tocqueville hiçbir katekhon'u bilmezdi. Onun yerine makul uzlaşmalar arıyordu. Gerçi o da bu uzlaşmaların zayıflığını sezmişti [...]"²

ÖZET

Bu makale Schmitt'in *katekhon* kavramını konu edinmektedir. Schmitt'in bu kavramının onun düşüncesi içerisindeki yerini tayin etme amacı taşımaktadır. Bu doğrultuda kavramın kullanım haritası çıkarılmıştır. Yazının temel iddiası, Schmitt'in bu kavramının sanıldığı kadar teolojik düzlemlere sahip olmadığıdır. Aksine Schmitt'in hukuk teorisinin, yani desizyonizminin sınırları içerisinde yer almaktadır. Bu haliyle engelleyici, tutucu ve geciktirici olarak *katekhon* kavramı Alman düşünürün bir yandan tarih felsefesi yapma diğer yandan da esas olarak politik-olana dair yeni figürlerini yakalama amacının imkanı olarak belirmektedir. Bu kavram, teknik ve ekonomik hızlandırıcılar çağında yeni bir nomos arayışının ortaya koymaktadır. Hukuk ve politika teorisinin kaydı olmaksızın Carl Schmitt'in *katekhon*'unu basitçe Katolik bir iman sorunu etrafında ele almak yanlış bir perspektif olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Carl Schmitt, teoloji-politik, katekhon, hukuk, politik felsefe

---

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Felsefe Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, ertan.kardes@istanbul.edu.tr

¹ Bu yazı Uludağ Üniversitesi Felsefe Bölümü adına Funda Günsoy tarafından düzenlenen olarak "Exclusive Citizenship: Between Political Ontology and Political Theology" (14-16 Aralık) başlıklı bir konferansta tarafımızca sunulmuş olan "Schmitt-Blumenberg Debate: On Legitimacy of secularization" bildirisinin akabinde yapılan birkaç tartışmaya istinaden kaleme alınmıştır. Bildiri metni *Schmitt'le birlikte Schmitt'e Karşı, Politik Felsefe açısından Carl Schmitt ve Düşüncesi* kitabımın sınırları içinde kalınarak hazırlanmışsa da, bildiri metninin tartışılması esnasında ele alınan konuların ilhamıyla hazırlanan bu makale çoğunlukla Schmitt düşüncesinde 30'lu ve 40'lu yıllarda belirmiş olan kat-ekhon kavramının rolü üzerine odaklanmaktadır.

² Carl Schmitt, "Historiographia in Nuce: Alexis de Tocqueville", in *Ex Captivitate Salus, Erfahrungen der Zeit 1945/47*, Köln: Greven Verlag, 31.

RÉSUMÉ

Cet article a pour but de traiter le concept de «katékhon» chez Carl Schmitt. On propose de comprendre la position de ce concept dans la pensée de Schmitt. De ce fait, on constate dans quel sens et comment le katékhon est utilisé par Schmitt. L'article suggère que le terme «katékhon» n'évoque pas une théorie théologique, comme on le prétend; mais au contraire il est toujours fidèle au décisionnisme juridique schmittien. Pour Schmitt, le katékhon en tant que retardateur ou rétenteur, assume des fonctions théoriques: d'une part le katékhon se sert d'un outil conceptuel en vue d'une «philosophie de l'histoire» schmittienne d'autre part il apparaît comme une notion spéculative à concevoir les nouvelles figures du politique. Donc ce concept reflète par excellence la recherche schmittienne d'une nouvelle nomos dans l'époque des «accélérateurs involontaires» économiques. Bref, le katékhon de Carl Schmitt ne peut être perçu dans les limites d'une «question de foi» sans mettre en considération sa pensée juridique et politique.

Mot-clés: Carl Schmitt, théologie politique, katekhon, droit, philosophie politique.

1. Hıristiyan Epimetheus: Carl Schmitt

Schmitt'in *katekhon*³ kavrayışının onun düşüncesindeki yerini tayin etmek, argümantatif bir çalışma olduğu kadar labirentimsi bir gizemi de barındırmaktadır. Katolik teoloji formasyonundan geçmemiş bir araştırmacının, ilk ifadesini “Pros Thessalonikeis II, 2,1-12, De Spe Credentium et de Die Domini De signis adventus Domini” içinde bulan “τὸ κατέχων” ve “ὁ κατέχων” üzerine bir yorumda bulunması, en basit ifadeyle mümkün değildir. İlk kabul edilmesi gereken unsur bu kavrama dair tartışmanın sınırlarını, Schmitt'in yazdıklarının ve düşüncesinin çekeceğidir. Öyle ki bu yazının temel iddiası da, Schmitt'in bu kavrayışla ilgisinin doğrudan teolojik bahislerin ötesinde, bizzat Plettenbergli düşünürün hukuk, tarih, politika ve iktidara yönelik fikirleri olduğudur. Ancak bu kayıt altında katekhon bahsini açmak mümkün görünmektedir.

Schmitt'le Birlikte Schmitt'e Karşı kitabının da tezlerinden hareketle bu ana iddiamız şu kabulleri de içermektedir: Schmitt'in düşüncesi teoloji-politik sorununa indirgenemez zira onun kavramsallaştırmasında bu sorun sadece teolojik-olana

³ Schmitt τὸ κατέχων” (nötr) ya da “ὁ κατέχων” (masc) ifadelerini *Nomos der Erde* kitabında olduğu gibi *katechon* ya da *kat-echon* (“*Das christliche Reich als Aufhalter des Antichrist (Kat-Echon)*”) olarak transkripte etmektedir. Ancak bazı transkripsiyonlar “katekhon” olarak tercih etmektedir. Katekhon da katekhon da aynı derece doğru kabul edilmektedir. Ben de bazı hocalarım gibi “katekhon” olarak kullanmayı tercih etmekteyim.

gönderme yapmamaktadır. Schmitt tüm politik-olan (das Politische) referanslarının da ötesinde esas düzlemde bir iktidar ve yasa incelemesi sunmaktadır. Buradan da hareketle iktidara dair tüm yapı ve yüzeylerin bir araştırmasına girişmektedir. Bu çerçevede teoloji-politik sorunu *potestas* ile *auctoritas* arasındaki bir yarılmaya işaret etmektedir. O halde, savlanılabilir ki, Schmitt'in teoloji-politiği özel bir kullanımdır.

Schmitt teoloji-politiğin özel bir kullanımını sunarken ona daha çok tarihsel betimleyici bir rol yüklemektedir. Başka bir deyişle bu kavramın Schmitt düşüncesinde normatif yanı daha az bir yer kaplamaktadır. Schmitt'in hukuki hatta sosyolojik kavramsallaştırmasının altında bu tarihsel betimleyici tarafı yatmaktadır. Schmitt'in *PT1*'de işaret ettiği yöntem tarihsel oluştaki yapıyı görmeye yaslanmakta, akabinde ise hukuki boyutu elde edilmektedir.

Ancak Schmitt'in çokanlamlı, çokboyutlu ve polemiklere yanıt veren bir kavram olarak teoloji-politikten faydalanması, meseleyi argümantatif düzlemde çözümlemek açısından zorlu bir engel oluşturmaktadır. Onun *PT1*, *PT2* ve *Roma Katolikliği* gibi metinlerinin dışında *Ex Captivitate Salus* ve *Glossarium*'daki kimi zaman öznel düzeyleri açığa vuran ifadeleri ile bilindik metinlerinin yeniden ele alınması daha da zorlu bir durum ortaya koymaktadır. Birinci zorluk şuna işaret etmektedir: onun betimsel, tarihsel ve de sosyolojik bir kullanımını yoğun olarak yaptığı teoloji-politik teriminin bir anda epistemolojik anlam kazanmasıdır. Üstüne üstlük bu ikili durum *PT2*'de Peterson'la ve Blumenberg'le olan polemiklerinde olduğu gibi çağın mitlerini alaşağı etmeye yarayan bir karşı-kavrama da dönüşmektedir. İkinci zorluk ise *Ex Captivitate Salus* ve *Glossarium* metinlerindeki çelişik görünen ifadelerin bu metinlere entegrasyonu sorunudur. Şu iki önermeyi bir arada düşünmek gerekmektedir: *ECS*'de “*Ben hukukçuyum, teolog değilim*” önermesine paralel olarak *G*'daki “*ben içtihatın (Jurisprudence) teologuyum*” önermesinin nasıl ele alınabileceğine dair zorluk ortadadır.

Schmitt'in sıklıkla “taktik kavramlar” geliştiren bir düşünür olduğunu kabul etmek gerekmektedir. İlk bakışta çelişik gelen ifadeler incellekle bağlamlarına yerleştirildiği durumlarda daha tutarlı önermelere dönüştürülme imkanına sahiptir. “İçtihatın teologu” olmak hala hukukçu kalındığı anlamında yorumlanabilmek imkanına sahiptir.

Peki tüm bu zorlu teoloji-politik alanının ortasında “kat-ekhon” a nasıl bir rol vermek gerekmektedir? Hatırlanırsa, Schmitt'in bu teriminin tamamen kendisine özgü olduğu ve sadece teolojik bir alana gönderme yapmadığı kabul edilmişti. Bu doğrultuda zorunlu çıkarım olarak *katekhon* da, teoloji-politiğin bu özel kullanımdan pay almaktadır. Hatta Schmitt'in *katekhon*'unun bütün düşüncesine yayılmadığı ve sonradan icat edilerek kullanıldığını da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. *Glossarium*'da yer alan ve Pierre Linn'e yazılmış bir mektupta, Schmitt “*benim katekhon*

teorimi biliyorsunuz, 1932 yılına dayanmaktadır” yazmıştır⁴. Evet *Katekhon* teorisi *PTI*'den sonra üretilmiştir. Teoloji-politik sorunu Schmitt düşüncesinde oluştuktan sonra beliren *katekhon* fikri şüphesiz Schmitt'te teorik olduğu kadar pragmatik ve taktik bir işlev de üstlenmektedir.

2. Kat-ekhon Schmitt'in hangi metinlerinde geçmektedir?

Schmitt *katekhon* kavrayışının metinlerindeki izini sürmek ve bu metinlerdeki teorik işlevlerini ortaya çıkarmak dikkatli bir ilgi gerektirmektedir. Zira aksi bir durumda bu kavrayışının oluşturduğu anlam düzeylerini saptamak bazı hatalı anokronizmlere yol açabilmektedir. Tekrar ifade edilecek olunursa, Plettenbergli düşünür bu teorisinin 1932 tarihli olduğunu belirtmektedir.

O, *Glossarium*'da şunu yazmaktadır: “*Sanyorum ki her yüzyılda bulunması gereken bu gücün somut tutucusu/taşıyıcısı vardır. [...] Tarihin örtüleri altında saklanmış bütüncül bir mevcudiyet sürmektedir*”⁵. Böylelikle Schmitt 30'lu yıllarda yazdığı metinlerde olduğunu söylediği ancak ilk defa 1942 tarihinde « *Beschleuniger wider Willen* » isimli yazısında geçen bir teorisinden söz etmektedir⁶. Başka bir deyişle Schmitt *Politik-olan Kavramı* kitabında olmayan ama sezgisel bir şekilde ona eşlik eden bir *Decal*⁷/*Antichrist* fikrinden bahis açmış olmaktadır.

Bu durumda her yüzyılda somut tutucu/engelleyici/geciktirici politik güç, *Decal*'in gelişine karşı koymaktadır. Politik teorisinin görevi de bu gücün keşfidir. *Katekhon* fikri zorunlu olarak *Decal* / *Antichrist* figürünü gerektirmektedir. *Selanikli-lere Mektup, Mesih'in Yeniden Gelişi* kısmında şu ifadeler geçmektedir:

Kardeşlerim, efendimiz İesous (kurtarıcı) Khristos'un (Mesih) dönüşüne (παρουσία, ή, the Advent) ilişkin ve bizzat onunla toplanmamıza ilişkin sizden şunu istiyoruz: [2] kutsal herhangi bir soluk, bir söylev ya da bizim bir mektubumuz aracılığıyla efendinin günününün tayin edilmiş olduğu [yolundaki [açıklamalarla] aklınızı hemen yitirmeyiniz ve telaşa düşmeyiniz. [3] Bir kimse sizi hiçbir şekilde yanıltmasın. Çünkü her şeyden evvel terk ediş [ayaklanma zamanı] gelmedikçe ve kanunsuzluğun adamı, [i.e.] yıkı-

⁴ Carl Schmitt, *Glossarium, Aufzeichnungen der Jahre 1947-1951*, Herausgegeben von Eberhard Freiherr von Medem, Dunker & Humblot, Berlin, 1991, 80.

⁵ Carl Schmitt, *Glossarium*, 80.

⁶ Carl Schmitt, « *Beschleuniger wider Willen* », in *Staat, Grossraum, Nomos*, Herausgegeben, mit einem Vorwort und mit Anmerkungen versehen von Günter Maschke, Berlin 1995, 431-436.

⁷ Buradaki *Decal* çevirisinin “*Der Antichrist*” tabirini tam olarak karşılamadığını itiraf etmek gerekmektedir. Zira *Antichrist* bir yandan Şeytan anlamına gelirken diğer yandan *Christ*'in Hıristiyan terminolojisindeki karşılığı gereği Hıristiyan-karşıtı anlamı da vardır. Schmitt'in genel çerçevede “*Bir anti-Roma hissiyatı vardır*” fikrinden hareket ettiği düşünülürse *Antichrist*'in Katolik-karşıtı kampa işaret ettiğini göz önünde tutmak gerekmektedir.

mın oğlu [olarak] ortaya çıkmadıkça, [o gün gelmeyecektir]. O, itiraz eden ve kendini tanrı ya da tapınılan nesne olduğu söylenen her şeyin üstünde görür. Sonuçta da [4] kendisinin tanrı olduğunu ileri sürerek tanrının tapınağına oturacaktır. [5] Ben, daha yanınızdayken size anlattığım bu şeyleri hatırlıyorsunuz, değil mi? [6] Şimdiyse onun kendi zamanında bizzat açığa çıkarılmasını (tanınmasını) durduran (sınırlayan/engelleyen/alıkoyan) şeyi (τὸ κατέχον) biliyorsunuz. [7] Zira kanunsuzluğun (anomia) gizil gücü, var gücüyle zaten (ἤδη) iş başındadır. (ἐνεργέω). Bununla birlikte [onu] durduran kişi bir tek O, ortadan kalkıncaya dek [böyle olacaktır].⁸

Schmitt'in katekhon teorisi özel bir Hristiyan imanı vurgusundan ziyade Hristiyan Mesih kavrayışı ile Deccal/Antichrist arasındaki ilişkinin politik alanda yeniden aranmasına yönelik bir tarih felsefesine doğru yönelmektedir. Burada katekhon'un nötr kullanımı onun tutan/engelleyen şey olarak çevirmemize olanak tanırken, eril kullanımı ise Deccal'in gelişini engelleyen/tutan/geciktiren kişi anlamını vermektedir. Ohalde Deccal / Antichrist o halde sadece Mesih'in geliş alametleri değil, aynı zamanda Kıyamet'in gelişini başlatan Olay'dır.

Tam da bu metnin yorumu, Schmitt'in tarihsel bakış açısını göstermek açısından en açık halini *Dünya'nın Nomos'u* metninde bulmaktadır. Kitabın "Das christliche Reich als Aufhalter des Antichrist (Kat-Echon)" [Antichrist'in Engelleyicisi olarak Hristiyan İmparatorluğu]⁹ bölümünde Schmitt, varolan mevcut imparatorluk ile henüz olmayan ideal imparatorluk arasındaki gerilimi ortaya koymaktadır. Mevcut makale de bu gerilimden hareketle Schmitt'in bir teoloji yapmadığını aksine hala bir hukukçu olarak politik teori geliştirdiğini savunmaktadır. Varolan imparatorluk, süregiden hukuki düzenin koruyucusu ve savunucu olarak belirlemektedir. Alman hukukçu bu modeli bazı durumlarda bir tarih felsefesi yapmak için bazı durumlarda ise güncel politik dünyayı kavramak için kullanmaktadır.

Ex Captivitate Salus notları da Schmitt'in düşünsel arka planındaki *katekhon* sorununu anlamak açısından kritik pasajlar içermektedir¹⁰. Bu doğrultuda Schmitt'in liberal tarih anlayışına karşı ve Avrupa'nın XX. yüzyıldaki tarihsel başarısızlığına kar-

⁸ Bkz. St. Paul, *Pros Thessalonikeis II*, 2,1-12 *De Spe Credentium et de Die Domini De signis adventus Domini*. Bu pasaj klasik filolog Aydın Mutlu (Université de Fribourg, Institut des sciences de l'Antiquité, PhD Candidate) tarafından Schmitt'in bağlamı gözetilerek çevrilmiştir.

⁹ Carl Schmitt, *Der Nomos der Erde im Völkerrecht des Jus Publicum Europaeum*, Berlin, Duncker & Humblot, 1997, 25-36. ; Carl Schmitt, *Le Nomos de la terre dans le droit des gens du jus publicum europaeum*, çev. Lilyane Deroche-Gurcel, Paris, Presses Universitaire de France, 2001 ; Carl Schmitt, *Le Nomos de la terre dans le droit des gens du jus publicum europaeum*, çev. Lilyane Deroche-Gurcel, Paris, Presses Universitaire de France, 2008

¹⁰ Carl Schmitt, "Historiographia in Nuce: Alexis de Tocqueville", in *Ex Captivitate Salus, Erfahrungen der Zeit 1945/47*, Köln: Greven Verlag, 25-33.

şı *katekhon* fikrini ürettiğini görmekteyiz. Günter Maschke, « Beschleuniger wider Willen » metnine yazdığı 12. dipnotta Schmitt'in "Kat-ekhon" kavramının kullandığı metinlerin ve üzerine yazılan literatürün kütüğünü çıkarmıştır¹¹. *ECS*, *G*, *NdE* ve mevcut makale dışında, Maschke, 1942 tarihli *Kara ve Deniz*'de, 1951 tarihli "Dünyanın Birliği", "Tarihin Hıristiyan İmgesinin Üç İmkani" metninde, 1958 tarihli *Verfassungsrechtliche Aufsätze* içinde, *PT2*'de ve birkaç yazışma ve notta birer ya da ikişer sayfada kullanıldığını saptamıştır. Yine tüm bu metin referansları ortaya tekrar koymaktadır ki, Schmitt 40'lı yıllardan önce *katekhon* terimini kullanmamıştır. Özel notlarındaki belirgin kullanımın ötesi en somut *katekhon* incelemesini *Dünyanın Nomos'u* kitabında gerçekleştirmiştir.

O halde bu referanslara yaslanarak *katekhon*'un ne olduğunu ve Schmitt'in tarih kavrayışı düzleminde hangi işlevleri üstlendiğini irdelemek açısından mümkün görünmektedir. Ancak metinler, okuyucuya, kavramsal bir sınır çizmeyi zorunlu hale getirmektedir: *PT1*, *Temsil Fikri* ve *Roma Katolikliği*¹² gibi, 20'li yıllardaki metinlerini okurken Schmitt sanki *katekhon* teorisini o tarihlerde oluşturmuş gibi okuma konusunda temkinli davranmak gerekmektedir. Keza aynı şekilde 30'lu yıllardaki ünlü metinlerini de yorumlarken aynı temkinliliğe sahip olmak gerekmektedir; zira Schmitt bu teorisinin 1932¹³ yılına dayandığını iddia etse de, 1942 tarihinden önce bu kullanımı açıkça görülemez. Üstüne üstlük Schmitt *katekhon* teorisi 30'lu yıllardaki genel tematiklerinden de ayrılma eğrisi göstermektedir. Bu teori bir yandan tarih felsefesinin ve küresel düzeni okumanın bir hipotezi olarak diğer yandan da Schmitt'in teolojik ve felsefi tartışmalarının bir aracı olarak belirlemektedir. Dolayısıyla, 20'li ve 30'lu yıllardaki metinleri *katekhon* teorisi çerçevesinde okuyan araştırmacının bu tematik farklılaşmaya da dikkat etmesi zorunlu hale gelmektedir.

Schmitt literatürü konusunda en çok emek veren araştırmacılardan Günter Maschke, Leo Strauss ekseninde araştırma yapan Meier ve Quaritsch gibi Alman okulundan gelen isimler genellikle Schmitt'in düşüncesinin bütünüyle dinsel ve teolojik olduğunu; bu doğrultuda da otonom bir hukuk ve politika kavrayışı geliştiremediğini savlamaktadırlar. *Katekhon* kavramı çoğunlukla bu tarz bir tezin işaret ettiği düşünceler bağlamında Schmitt'in bütün düşüncesine doğru yayılan bir konum albilmektedir. Ancak *Schmitt'le Birlikte Schmitt'e Karşı* kitabında iddia etmiş olduğu-

¹¹ Günter Maschke, "Anmerkungen des Herausgebers" [« Beschleuniger wider Willen »], in *Staat, Grossraum, Nomos*, Herausgegeben, mit einem Vorwort und mit Anmerkungen versehen von Günter Maschke, Berlin 1995, 438-440.

¹² Bkz. Carl Schmitt, *Politische Theologie*, Berlin: Duncker & Humblot, Berlin, 2004; Carl Schmitt, *Théologie Politique*, trad. Jean-Louis Schlegel, Paris: Gallimard, 1988; Carl Schmitt, *Römischer Katholizismus und politische Form*, Klett-Cotta, Stuttgart, 2002 ; Carl Schmitt, *The Idea of Representation*, çev. M.Codd, Washington, Lutarch Press, 1988; Carl Schmitt, *Roman Catholicism and political form*, çev. G. L. Ulmen, London, Greenwood Press, 1996.

¹³ Bu durum da 1932'nin yanlışlıkla yazılmış olabileceği halini olasılıklar arasına sokmaktadır.

muz gibi, Alman düşünürün *PT1*'den *PT2*'ye hukuk ve politika eksenli konumunu hiç yitirmedeği tezi ışığında *katekhon* kavramının anlamını Schmitt'e özgü parçalı ve pragmatik kullanımda aramak gerekmektedir.

3. Kat-ekhon: Ne, neyi, niçin engeller?

“Kökensel Hıristiyan imanı için katekhon'un ki dışında başka bir tarih tasavvuruna inanmıyorum”¹⁴.

Kimi durumlarda, Schmitt'in Katolikliğe imanı kavramsal seçimlerini ve akıl yürütmelerini geri plana itmiş gibi durmaktadır. Oysa Schmitt'te teoloji-politik sorsunsel içine katekhon meselesini de alacak şekilde politiktir. Politik düzeyin belirleyiciliği Schmitt düşüncesinden çıkarılırsa geride sadece “kökensel Hıristiyan imanı” ile anlaşılabilir bir teoloji kalmamaktadır. Mademki Deccal / Antichrist fikri bu düşüncenin merkezinde yatmaktadır ve mademki Schmitt a priori olarak teolojik düşman figürünü reddetmektedir, o halde düşman imgeleri, Schmitt'in politik düşmanı olarak belirecektir.

Denilebilir ki Schmitt'in gözünde politik-olanın nüvesini *NdE*'de gösterildiği gibi “*respublica christiana*” ortaya koymaktadır. Schmitt, politik-olan tasavvurlarını bu model etrafında düşünmektedir. Tıpkı Sovyetler Birliği'nin çağın Roma İmparatorluğu olduğunu düşünmesi gibi. Bu durumda Roma figürü bir yandan tarihsel bir duruma işaret ederken diğer yandan da politik-olanın mevcudiyet hallerine dair de bir yaklaşım sunmaktadır. O halde Hıristiyan İmparatorluk, ebedi bir krallık fikrine yaslanmamaktadır – ki bu nokta Schmitt'in düşüncesinin dini kayıta olmadığı savını da güçlendirmektedir, aksine tarihsel bir iktidar uygulama kapasitesine sahiptir. Bu haliyle Kilise bir katekhon [engelleyici, durdurucu, tutucu, tıkayıcı] bir rol üstlenmektedir. Antichrist'in gelişini durduran ve tutan Kilise, böylelikle kendi tarihsel zamanının da sonunu getirmektedir.

Schmitt, bu *eschaton* fikrini politik düzeyleri itibariyle kendi zamanına uyarlamaktadır. Schmitt'in “*Großräume*” (büyük alanlar) teorisiyle birlikte beliren katekhon anlayışı bir yandan kökensel çıkışı itibariyle Alman Reich'ına Roma işlevini yüklerken diğer yandan dünyanın *nomos*'u çerçevesinde politik alanların çoğulluğu fikrine yaslanmaktadır. Her politik birlik kendi *nomos*'unu inşa etmektedir. Büyük alanların düzeni böylelikle büyük alanları oluşturan devletlerin çoğulluğunu ve bir-aradalığını kabul etmektedir. Amerikan *katekhon*'dan yoksun tahakküm zihniyeti po-

¹⁴ Carl Schmitt, *Le Nomos de la terre dans le droit des gens du jus publicum europaeum*, trad. Lilyane Deroche-Gurcel, Paris: Presses Universitaire de France, 2001, 64

litik çoğulculuğun kendi hegemonyasına indirgenmiş olduğu bir dünya peşindedir. Oysa Schmitt bir yandan katekhon fikrini tutarken diğer yandan da politik mekânların çoğulluğunu savunan bir politik anlayıştan yana durmaktadır.

Alman Reich'ı olarak Avrupa büyük alanı dünyanın *katekhon*'u vazifesi görecektir. Oysa Schmitt ECS'de "*katekhon fikri olmaksızın Avrupa'nın kaybetmiş olacağını*" belirtmektedir¹⁵. Bu durumda dünyanın nomos'u açısından politik alanların çoğulluğu fikri Avrupa'nın katekhonik rolü verilen anlamı vurgulamaktadır. Eskatolojik açısından, zamanın sonu fikri, zamanda sonsuzluğa geçişi anlatmaktadır. Bu geçiş de tanım gereği tarihsel zamanın içinde bulunmamaktadır. Dünyevi alanın kendisinde kapsamaktadır. O halde katekhon'dan beklenen, en açık şekilde *NdE*'de belirttiği gibi, Antichrist'in açığa çıkmasını engellemek ve süregiden zamanın son bulmasını durdurmaktadır. Schmitt'in *katekhon*'u karşılığı olarak kullandığı "Aufhalter" tabiri de, onun *katekhon*'u tarihsel ve politik bir işlev olarak ele aldığını göstermektedir. Nomos koyucu politik alan, *Antichrist*'e karşı engelleyici olarak zamanını kairos'a dönüştürmektedir. *Katekhon* Schmitt'teki anlamıyla "geciktirmek"ten ziyade "aşağıda tutmaktadır", "patlak vermesine" engel olmaktadır.

İlk bakışta defansif bir politik güç olarak anlaşılan *katekhon* aynı zamanda *Antichrist*'e karşı mücadele eden olarak politik anlamda etkin bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Schmitt, Antichrist'ten neyi anlamaktadır? Şüphesiz temelde felakete yol açan bir süreci. Sonraki düzlemlerde ise düşman figürlerinin başka bir deyişle politik antagonizmaların ortadan kaldırılma riskini ve teknik egemen bir dünyayı. Schmitt'in özellikle *PT2*'de yakalamış olduğu şu resim hem Antichrist imgesine dair ciddi bir yaklaşım sunmaktadır hem de politik praksisten beklediği göreve de dair bir işaret sunmaktadır. Schmitt teknik egemen dünyada şu üç özgürlük alanından hangisinin daha fazla saldırgan olduğunu sormaktadır: Değerler karşısında bilimsel özgürlük mü, teknik ve endüstriyel üretimin özgürlüğü mü yoksa insanın serbest tüketim özgürlüğü mü?¹⁶ O halde tek kutuplu, politik dünyaların yan yanlığını imhaya yönelmiş ve liberal-insancıl bir ideoloji ile yeniden örgütlenmiş bir süregiden zaman fikrini Schmitt, *Deccal*'in vaadi olarak kavramaktadır.

Böylelikle, mevcut makalede tespitimiz önceki tezimizle uyumlu hale gelmektedir. Schmitt'in *Antichrist* fikri onun teknik eleştirisiyle, teknikle depolitize ve nötralize edilmeye çalışılan dünya kavrayışına karşıtlığıyla ve politik-olanın herhangi bir şekilde dinsel, ekonomik ya da toplumsal-olanla ikamesine yönelik hümaniter-liberal ideolojiyle ikamesine yönelik felsefi meydan okumasıyla örtüşür hale gelmektedir. Katekhon, Katolik imanının ötesinde öncelikle politik praksis alanına Schmitt'e özgü bir açılım sunmaktadır.

¹⁵ Carl Schmitt, *ECS*, 138.

¹⁶ Bkz. Carl Schmitt, *PT2, a. g. e.*, s. 182.

4. Katekhon'un tarihsel işlevleri ya da Schmitt düşüncesinde oynadığı rol

“*Dieu est mort, mais la théologie reste*”¹⁷.

Schmitt'in teorik salınımları ve gidişleri-gelişleri sonsuzdur. Hiçbir araştırmacı ondaki duru mantığı keşfettiği iddiasıyla ortaya çıkamaz. Zaten bu sebepten dolayı kimse “Schmitt hakkında son sözünü” söylemiş hissine de sahip değildir. Schmitt'in *katekhon* kavrayışının onun düşüncesinde dönemlerine çeşitli işlevler yüklendiğini söylemek mümkündür. Nasıl ki Schmitt özel ve eklektik bir *katekhon* kullanımı gerçekleştirmedir o halde bu kullanım Schmitt'in diğer eleştirel teorik düzlemlerinde bulacaktır.

Katekhon, Benjamin jargonuyla belirtilecek olunursa doldurulmamış zamanın alanına aittir. *Katekhon* bu haliyle varolan ama teolojik ölçülerde saptanamayandır. O halde Schmitt politik teorisiyle *katekhon*'un bu anonimliğine dair bir tarih felsefesi çizmektedir. Bu tarih felsefesi de son kertede bir yandan *nomos*'unu yitirmiş dünyanın bir yandan durumuna karşı eleştirel bir tavır almak, diğer yandan da buradan çıkışı düşünmeye cüret etmektedir.

Katekhon'un Alman düşünürdeki bu işlevselliği aynı zamanda, klasik anlamdaki teolojinin *katekhon* kavrayışını da birkaç düzlemde dönüştürmektedir. Buradaki birinci dönüşümü *katekhon*'un anonimliğinden çıkışı olarak değerlendirmek mümkündür. Eğer Schmitt bu kavramı teolojik referanslara sadık kullansaydı onu tarihsel imgelerle eşleştirmek konusunda tereddütlü olurdu. Öyle ki bu eşleştirme Schmitt'in en çok karşı çıktığı düşmanın mutlaklaştırılması anlamına gelirdi. Demek ki yöntem olarak *katekhon*'u Schmitt'in kendi düşüncesine referansla çözümlenmek onun teolojik bahislere uyumsuzluğunu ya da farklılığını saptamaktan daha belirleyicidir.

Bu hususta “Dünyanın Birliği” metni Schmitt'in *katekhon*'un rasyonalist tarih felsefesine karşı kullandığını ortaya koymaktadır¹⁸. *Katekhon*, Schmitt'in gözünde, olay'ın tekilliğini ve tekrarlanamazlığını kavrayan bir tarih kavramını dile getirmektedir. Aydınlanmacı tarih felsefesini ise bilimsel çıkarımların normatif düzlemleriyle tarihi açıklama çabası olarak değerlendirmektedir. Buna karşın Schmitt, Katolik tarih tasarımını *katekhon* üzerinden tarihin anlamıyla buluşturmaktadır¹⁹.

Jean-François Kervégan'ın Schmitt'te *katekhon*'un rolüne ilişkin yaptığı saptama oldukça önemlidir: Ona göre, 1945 tarihinden itibaren Schmitt'in *katekhon* kullanımını “kendi kendini haklı çıkarıcı”dır²⁰. Bu sava göre *katekhon*, Schmitt'in Nazi

¹⁷ “Tanrı Öldü ama Teoloji Kaldı”. Bkz. Carl Schmitt, *PT2*, p.41.

¹⁸ Carl Schmitt, “Unité du Monde (II)”, p. 249.

¹⁹ Schmitt'e göre Savigny'i önemli yapan Hegel'e yaklaştıran unsur *katekhon*'dur. Hegel de Savigny da “Aufhalter”dir [kaldırıcı, geciktirici, engelleyici, tutucu]. Ex Captivitate Salus, 338.

²⁰ Jean-François Kervégan, “Que signifie « être un théologien de la science du droit » ?”, Conférence de Buenos Aires, p. 14

iktidarıyla olan ilişkisini kendi içinde “meşrulaştırıcı” bir konum almaktadır. Kervégan’a göre ise bu perspektifi “onaylama” ya “onaylamama” yönünde bir tavır almaktan uzak durmayı tercih etmektedir. Bunda da esas sebep Schmitt’in “olmaktan dolayı böbürlendiği hukuk biliminin teologu”na dair somut bir örnek sunmasıdır. “Hukuk teologu” varolan yasallığın ötesinde bu yasallığa zemin sağlayan “tarihin” üstün meşruiyetiyle uğraşmaktadır. O halde Kervégan’ın çıkarımı Schmitt’in tüm katekhon teorisinin hala *PTT*’deki ana saiklerine sadık olduğu yönündedir. Schmitt’in katekhon’u bütün diğer iddialarıyla dezisyonizminin bir parçasıdır. Schmitt dezisyonizmine tüm diğer salınımlarına karşın sadıktır. Başka bir deyişle Schmitt’in dezisyonizmi, bu kavramın kullanılmasının ana çerçevesini çizmektedir.

Plettenbergli düşünürün dezisyonizmi bu çerçevede Katekhon’a (der Aufhalter) hem tarih felsefesi açısından hem politik teorisi açısından hem de hukuk kavrayışı açısından rolünü tayin etmektedir. “Beschleuniger wider Willen, oder: Problematik der westlichen Hemisphere”²¹ metni Schmitt’te iki figürü öne çıkarmaktadır: Hızlandırıcı (der Beschleuniger) olarak teknik ve ekonomi ve Katekhon (der Aufhalter) tutucu ve engelleyici bir unsur olarak karar alıcı. Düzen ise, bu ikili süreçte, kriz ve süreklilik diyalektiği olarak gelişmektedir.

Buna göre, tekniğin “hızlandırıcı” ve aşındırıcı etkisi karşısında politik karar alma mekanizması bu süreç karşısında ya da istemsiz hızlandırıcı rolü üstlenmektedir ya da tutucu/engelleyici *katekhon* rolünü. O halde tarihte Schmitt’in “istemsiz hızlandırıcı” olarak saptadığı Anglo-Sakson güçler karşısında, mekan ve nomos ilişkisini tesis edecek bir politik arayışına *katekhon* adını vermektedir. Bu anlamda Schmitt’in katekhon’u için “henüz burada olmayan bir engelleyicinin peşinde” olduğu söylenebilir. Schmitt’in sonraki metinlerinde de “henüz burada olmayan”ın arayışını görmek mümkündür: *Partizan Teorisi*’nde partizan figürünün politikliğine dair vurgusu da bu doğrultuda gelişmektedir.

Sonuç olarak *katekhon* fikri Schmitt’te bütün teolojik gönderilerine rağmen onun dezisyonizminin çerçevesi içerisinde değerlendirilmelidir. Politik-olana dair yeni figür arayışının bir imkanı olarak teorik perspektifi içinde konuşlanmaktadır. Son kertede her Schmitt kavramı gibi polemik ve angaje bir kavram olarak belirlemektedir. Schmitt’in de Napoléon’dan hareketle vurgulamayı sevdiği gibi “on s’engage et puis on voit” (Önce tarafımızı seçeriz sonra görürüz). *Katekhon*, istemsiz hızlandırıcılar çağında Schmitt’in görme biçimlerinden bir tanesidir.

²¹ Carl Schmitt, “Beschleuniger wider Willen, oder: Problematik der westlichen Hemisphere” in *Staat, Grossraum, Nomos: Arbeiten aus den Jahren 1916-1969*, ed. Günter Maschke (Berlin: Dunker & Humblot, 1995), p. 431-439.

Kısaltmalar

Ex Captivitate Salus Glossarium [ECS]

Glossarium [G]

Nomos der Erde [NdE]

Politische Theologie [PT1]

Politische Theologie II [PT2]

Kaynakça

Kervégan, Jean-François. *Hegel, Carl Schmitt, Le politique entre spéculation et positivité*, Paris: Presses Universitaire de France, 2005

Kervégan, Jean-François, « Carl Schmitt, un théologien du droit ? », *Archives de Philosophie du Droit*, No: 38, 1993, pp. 121 – 127.

Jean-François Kervégan, «Que signifie « être un théologien de la science du droit » ?», Conférence de Buenos Aires.

Maschke, Günter. „Anmerkungen des Herausgebers“ [« Beschleuniger wider Willen »],in *Staat, Grossraum, Nomos*, Herausgegeben, mit einem Vorwort und mit Anmerkungen versehen von Günter Maschke, Berlin 1995, 438-440.

Meuter, Günter. *Der Katechon, Zu Carl Schmitts fundamentalistischer Kritik der Zeit*, Berlin: Duncker & Humblot, 1993

Saint Paul, *Pros Thessalonikeis II, 2,1-12 De Spe Credentium et de Die Domini De signis adventus Domini*.

Schmitt, Carl. *Politische Theologie*, Berlin: Duncker & Humblot, Berlin, 2004

Schmitt, Carl. *Théologie Politique*, trad. Jean-Louis Schlegel, Paris: Gallimard, 1988

Schmitt, Carl. *Römischer Katholizismus und politische Form*, Stuttgart: Klett-Cotta, , 2002

Schmitt, Carl. *The Idea of Representation*, çev. M.Codd, Washington: Lutarch Press, 1988

Schmitt, Carl. *Roman Catholicism and political form*, çev. G. L. Ulmen, London: Greenwood Press, 1996.

Schmitt, Carl., *La visibilité de l'Église ; Catholicisme romain et forme politique ; Donoso Cortés, quatre essais*, trad. André Doremus, Jean-François Kervégan (préface), Cerf, Paris, 2011

Schmitt, Carl. *Glossarium, Aufzeichnungen der Jahre 1947-1951*, Herausgegeben von Eberhard Freiherr von Medem, Berlin : Duncker & Humblot, 1991

Schmitt, Carl. *Ex Captivitate Salus, Erfahrungen der Zeit 1945/47*, Köln: Greven Verlag, 1950.

Schmitt, Carl. « Beschleuniger wider Willen », in *Staat, Grossraum, Nomos*, Herausgegeben, mit einem Vorwort und mit Anmerkungen versehen von Günter Maschke, Berlin: Duncker & Humblot, 1995

Schmitt, Carl. *Der Nomos der Erde im Völkerrecht des Jus Publicum Europaeum*, Berlin: Duncker & Humblot, 1997

Schmitt, Carl. *Le Nomos de la terre dans le droit des gens du jus publicum europaeum*, çev. Lilyane Deroche-Gurcel, Paris: Presses Universitaire de France, 2001

Schmitt, Carl., *Ex captivitate salus : expériences des années 1945- 1947*, trad. Denis Trierweiler, Éd. du Seuil, 2002

Schmitt, Carl., *Du Politique. « Légalité et légitimité » et autres essais*, textes choisis et présentés par Alain de Benoist, Pardès, Paris, 1990